

MARKUS JARL

O JEDNOJ SESTRI

Preveo sa švedskog
Nikola Perišić

 Laguna

Naslov originala

Marcus Jarl

OM EN SYSTER

Copyright © 2023 Marcus Jarl

First published by Norstedts, Sweden

Published by arrangement with Nordin Agency, Sweden

Translation copyright © 2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

Svi citirani stihovi pesnikinje Edit Sedergran potiču iz zbirke *Pesme* (1916), i to na stranici **4** iz pesme „Tri sestre“; stranici **68** iz pesme „Ja“; stranicama **98** i **149** iz pesme „Dan zasveži“; stranici **161** iz pesme „Crno il' belo“ i na stranici **260** iz pesme „Ljubičasti sutoni...“*

---

* Svi navedeni stihovi dati su u prevodu Milene Podolšak. (Prim. prev.)

*„Prva se sestra udala:
kažu, srećna je.
Druga je sestra volela svim srcem,
kažu, nesrećna je.“*

Edit Sedergran

PRVI DEO

O JEDNOJ MEDICINSKOJ SESTRICI

2022.

JULIJA

VRUĆINA JE BILA nesnosna još od ranog jutra. Bio je jun, a Julija Berjman je kao i obično prva stigla na posao pošto je ostavila Trulsa u obdaništu. Svetla tek što su se upalila, i vaspitačica koja ih je dočekala na vratima delovala je umorno dok se nežno osmehivala Juliji. Ona nije mogla da odredi je li reč o saosećanju ili sažaljenju. Možda je bilo i jednog i drugog. Truls je uvek stizao prvi, a odlazio poslednji kada je njena nedelja. 6.30–16.30. Već je i ta misao bila dovoljna da joj se majčinsko srce stegne. Truls je izuo cipele i stavio ih na policu. Okačio je na čiviluk svoj „konken“ rančić boje mente i poslušno otapkao u čarapama do masivnog stola od borovine, pa tamo seo. Julija je ponekad čak odatle mogla da čuje kako mu za stolom krči stomak.

Želela je da toj divnoj vaspitačici Beti kaže kako je ona, naravno, ponudila sinu doručak, kao što to uvek čini, ali da je on odgrizao samo jedan zalogaj svog sendviča i odbio da nastavi sa jelom. Hvatao ju je strah pri pomisli da oni nisu sasvim sigurni u to da ona uopšte hrani svoje dete. Beta joj je položila ruku na rame i protrljala ga, kao da uviđa da je ogorčena i da je griža savesti kida na komade. Truls je jednostavno više voleo da jede u obdaništu.

Kada ga je obasjala lampa sa plafona velike sale, Julija je primetila da ima dve različite plave nijanse na čarapama. Barem su maltene iste boje. Skoro da je uspela da sakrije kako ne zna šta radi.

„Uzgred, jeste li ponedli sa sobom semenku avokada?“

Julija ju je isprva samo iznenađeno posmatrala. Pokušavala je da shvati je li uopšte dobro čula pre nego što joj je sva boja napustila lice. *Dođavola*. Potpuno je zaboravila onu cedulju okačenu na vrata frižidera pre više od mesec dana na kojoj je izgleda bilo opisano kako treba da pripreme semenku avokada i ponesu je u obdanište za potrebe zajedničkog projekta. Trebalo je da svako dete ima svoju i posmatra koliko se brzo semenska pretvara u drveće. Ali to neće biti slučaj kod Trulsa. On nije dobio semenku. Isto kao što nije dobijao ni preobuku na vreme ili užinu za izlet. Barem je bilo tako svake druge nedelje. Kad dođe red na *nedelju kod mame*.

Ovog puta Julija nije mogla ni da se izvini pa da uskoči u auto i odjuri kući da donese to što nedostaje. Ili da se odveze do radnje da kupi pirinčanu kašu i bananu „risifrući“, dok sva uzrujana zove telefonom koordinatora na poslu i govori kako će zakasniti deset minuta. *Jebenom avokadu su potrebne nedelje da poraste*. To jest, bile bi mu potrebne da joj je to uopšte pošlo za rukom. Julija je samo želela da sedne na pod i odustane. Beta joj ponovo položi ruku na rame. Nagnula se ka njoj.

„Ne brinite se ništa, imam jednu rezervnu“, rekla je, namignuvši joj.

„A ta već ima jedan mali list. Ne možete ni da zamislite koliko će ostali zavideti Trulsovom drvcetu.“

Julija oseti kako je suze peku negde u pozadini očiju. Kao vatra.

„U redu je“, rekla je Beta utešno.

„Hvala“, prošaputala je, osećajući kako je glas izdaje.

Julija se ispravila kada je videla da je već četvrt do sedam. Od stresa koji joj se pojavio u očima čak se i Beta trgnula.

„Sad požurite, treba da spasavate živote.“

Rekla je to na isti način kao što je to imala običaj i Julijina mama. Ponosno, bodreći je, gotovo sa uvažavanjem. Julija ponovo klimnu glavom, izvirujući pored Bete, ka unutrašnjosti prostorije u kojoj je Truls sedeo i klatio nogama ispod stola. Nakašljala se i provukla rukom kroz kosu.

„Ćao, dušo, mama sad ide.“

Truls iskosa pogleda ka njoj i mahnu.

„Jesi li zapamtio da danas baka dolazi po tebe? Treba večeras da idemo kod tetke Liv i dece na večeru.“

Truls se ozari. „I kod Henrika“, rekao je. Više kao konstataciju nego kao pitanje.

„Da, i on će biti tamo, naravno“, odgovorila je Julija.

Truls klimnu glavom, pa posegnu za knjigom koja je ležala na sredini stola.

„Moja mama uvek dolazi po njega posle dva.“

Beta klimnu glavom. Pre nego što je izašla, Julija pomisli da se osvrne još jednom. Za svaki slučaj, da bi proverila je li Truls možda tužan. Nije se usuđivala to da prizna, ali ponekad se i nadala da jeste. To je bio neki oblik potvrde ljubavi. *Ne, mama. Ne idi.* Nadala se da će videti kako ga Beta uzima u naručje i njoj nekim gestom pokazuje da ide, dok ona teši njenog naizgled neutešnog sina. To joj je istovremeno povređivalo i grejalo srce. Ali znala je da nema potrebe da se osvrće. Truls nikada nije bio tužan. Nikada nije vrišteći potrčao za njom u garderobu. Nikada nije plakao. Za razliku od Julije, svaki put pošto zalupi vrata automobila.

JULIJA

JULIJA JE OBUHVATILA pogledom salu na odeljenju za neonatologiju. Imala je tri pacijenta, a kada je pregledala spisak zadatka za taj dan, osetila je kako joj se puls ubrzava. *Zatišje pred buru.* Mnogo toga je trebalo obaviti za kratko vreme. Postaviti venske katetere. Izvaditi pupčane katetere i uzeti odgovarajuće uzorke. Napraviti mešavine antibiotika. Protumačiti vrednosti ugljen-dioksida i pH vrednosti gasova u krvi. Promeniti inkubator i popuniti formulare za privremeni roditeljski dodatak. A to je samo ono što se nalazi na spisku. Duboko je udahnula. Pritom je trebalo i da se brine da za to vreme sva deca dišu i imaju puls. *I ta sitna pojednost.*

Bilo je izostavljeno ono što oduzima najviše vremena. Ono nevidljivo između redova. Silno planiranje, predusretljivost i komunikacija koji su potrebni kako bi se obuzdao strah. Ponekad je bio prisutan kao teška i tamna magla, ponekad kao užareno, pulsirajuće nebesko telo usred sale. Ispumpavao je svoju crnu čađu u zvučnim izdisajima. Bojio u crno svakog ko je tu. Julijin posao je bio da se pobrine za to da i roditelji dišu onda kada ta čađa straha postane preteška. Julija iskosa pogleda na sat. 8.30. Otpila je tri velika gutljaja iz svoje flaše sa vodom. Kao da se pripremala za trening u teretani.

* * *

DEVOJČICA KOJA JE ležala na mestu kraj prozora oglasila se iz svog inkubatora. Pre je to bio malo prodorniji jecaj nego pravi vrisak. Kao nešto između jagnjeta i šarke kojoj je zaista potrebno podmazivanje. Njena ručica se izvukla ispod platnene trake kojom su joj bile obmotane ruke i donji deo tela kako bi je učvrstili. Trgnula se, i u odgovor na to joj je zadrhtalo celo telo. Kao da se smrzava. Puls joj se ubrzavao do dvesta, a alarm je crveno treptao praćen prigušenim zvukom. Julija je očistila šake alkoholom, pa ih brzo zagrejala, žustro trljajući jednu o drugu. Otvorila je kapke na inkubatoru i pažljivo spustila ruke na devojčicu. Ona zakmeča, ali se posle nekog vremena ponovo umiri. Crvena lampica na monitoru se ugasila. Puls se usporio. *Neonatološko rukopolaganje*. Julija se setila svoje poduke od pre više od deset godina, kada joj je jedna starija medicinska sestra koračajući pored nje ispričala za to polaganje ruku. *Jednu stavi na glavu, a drugu na zadnjicu, uz blag pritisak*. Julija joj tada nije poverovala, ali kada je prvi put to i sama uradila, kao da se desila neka magija. Detence se umirilo pod njenim dlanovima kao da su joj šake bile prekrivene uspavljujućim polenom.

Bilo je nečeg neverovatno lepog i umirujućeg u radu sa malom decom. Imalo je veze sa brzim reakcijama, sa time što se jasno videlo kako ih je moguće umiriti i oraspoložiti krajnje ograničenim sredstvima. Ublažiti im bol samo uz pomoć sopstvenih šaka i malo sigurnosti. Pomoći njihovom nerazvijenom živčanom sistemu. Bio je to pravi blagoslov.

Iako ovo za Juliju nije predstavljalo zamenu za to što nije rodila još jedno dete, ipak je bilo neka kompenzacija za ono što ne postiže kod kuće. Za ono što ne uspeva da pruži i dobije. Radost u mogućnosti da pruži sigurnost i stabilnost. Da tetoši tu malu decu i posmatra ih kako slatko zaspivaju pod njenim rukama. Da im smešta cucle u usta i prati kako se u znak zahvalnosti za pomoć smanjuje učestalost udisaja. Ponekad je, posmatrajući impresionirane poglede roditelja, umela tačno da sagleda ono o

čemu razmišljaju. *Ona je tako smirena i metodična. Magične ruke. Zamislite kakva li je tek kao majka.* Ponekad se stojeći tako osećala kao lažljivica. Kao da igra neku ulogu koja joj je u stvarnom životu veoma daleka.

Posao je bio jedino mesto na kom se Julija osećala kao da je i *njoj* neko zahvalan. I gde ne mora da večito bude ta koja u sebi oseća zahvalnost prema drugima.

Julijina koleginica je ušla u kancelariju. Strgnula je plastičnu kecelju sa sebe, bacila je u kantu za smeće, pa sela za radni sto. Julija se ponadala da će najzad dobiti priliku da radi sa kolegini-com Filipom, ali joj je umesto toga iz razloga pravične raspodele kompetencija uvek bivala dodeljena neka od nedavno zaposlenih medicinskih sestara. Julija se okrenula i pogledala na monitor iznad jednog inkubatora, pa konstatovala da je detetova frekvencija srca stabilna.

„Hoćeš da i tebi napravim kafu?“, pitala je koleginica. „Mogla bi ti dobro doći, pošto treba da izađeš na kraj sa svim tim.“ Glavom je pokazala ka ekranu na kom je Julija sastavljala letnji raspored zaduženja.

Već je bio jun. Nastupalo je vreme odmora. *Kao da život nije dovoljno stresan i bez toga.* U njoj ništa nije izazivalo veći nemir od planiranja odmora. To je izvlačilo na površinu ono najgore u svima koji rade na odeljenju. I to s punim pravom. Leto je značilo manjak osoblja, neiskusani kadar na zameni i zatvorene ambulate. Ali deca su se radala neprestano, svakog sata u toku dana, bez obzira na doba godine. Ogorčenost je lebdela u vazduhu opterećujući ga, a ton kojim se razgovaralo po hodnicima postajao je oštrije što je sunce jače sijalo. Raspored koji je napravljen početkom februara više ni izbliza nije bio u skladu sa nekadašnjim željama. Stvar je zapravo bila komična. Oni su svi tu radili sa bolesnom novorođenom decom, a istovremeno su se svi živcirali i preznojavali zbog planiranja odmora.

Julija je odustala od letnjeg odmora kako bi umesto toga dobila novčanu naknadu. *Deset hiljada kruna nedeljno.* To se nije moglo odbiti. I tako četiri nedelje. U pitanju je bilo mnogo novca, više

od njene mesečne plate. Uz to je izabrala i da ne uzme roditeljsko odsustvo u toku letnjih meseci. To je već možda bilo žalosno, i videla je jasno kako kolege, pre svega one koji imaju decu, pomalo čudno pilje u nju. Ali Julija je već navikla na to. Kako na pogleda tako i na tugu. Bilo je to njeno stalno emotivno stanje, nešto sa čime se pomirila još odavno. I zato je napravila pogodbu sa svojom majkom za one nedelje u kojima će obdanište biti zatvoreno, radije nego da traći slobodne roditeljske dane. U njima je svaki sat bio zlata vredan. Nikada nije znala kada će česte promene raspoloženja kod Trulsovog oca dovesti do još jednog izliva besa, a tada su ti dani predstavljali pojas za spasavanje usred svakodnevice.

Julija je na neki čudesan način uspjela da sastavi radni raspored bez rada vikendom. Ipak, sve je visilo o tankom koncu. Ili tačnije rečeno, o jednoj kolegini koja je bila zauzeta stručnim usavršavanjem, i stoga je bila više nego srećna da svake druge nedelje preuzima njene vikende. Ona je tako dobijala dodatne prihode, a Julija je uspevala da dovede svoj život u red u nedeljama kad je dete kod nje. Pa ipak, to je predstavljalo vremenski ograničenu pobjedu, više kao nekakvo obuzdavanje požara. Sve će se to okončati kroz dva semestra, a ona nije imala snage da razmišlja o tome kako će tada rešavati životnu zagonetku. A još manje je bila u stanju da razmišlja o tome šta će njen bivši preduzetnik kada ta informacija bude stigla do njega. I kako će pokušati da to okrene u svoju korist. Duboko je udahнула. *Jedan po jedan požar.*

„Ja mislim da je baš velikodušno što nisi zatražila roditeljsko odsustvo“, rekla je koleginica, iskapila svoju šolju kafe koja je stajala tu još od vizite, pa napravila grimasu.

„Volela bih da je u pitanju velikodušnost, ali nažalost je u pitanju samo čisto preživljavanje.“

„Zar je toliko loše?“ Ona pogleda u Juliju nabranog čela.

Julija klimnu glavom, ne odvajajući pogled od ekrana. Koleginica se nagnula napred i pogledala preko Julijinog ramena.

„Gospode, koliko ih je samo trudnih u bolničarskom timu“, rekla je, pa u sebi izbrojala sve kolegince koje su trudne i zato obeležene žutom bojom u rasporedu.

„Ponekad pomislim da su ovdašnje bebe zarazne. To je kao neki bebitis. Pojava želje u materici mu je najuobičajeniji simptom.“

Julija se nasmejala. *Bebitis*. Zvučalo je slatko, ali je u tome bilo i istine, makar i prerusene u sprdnju. „Valjda je to mana rada na mestu gde su devedeset procenata zaposlenih žene u plodnom dobu.“

„Naravno. I one imaju svako pravo na to, razume se, ali meni je samo baš dodijalo što se cela ta priča sa decom pretvorila u nekakvu dozvolu da se ne radi. I to ne samo preko leta nego i inače. *Ja ne mogu, pošto moram da pokupim dete iz obdaništa. Ja ne mogu, jer ko će se drugi brinuti o mom detetu?* To nekako kao da se unapred podrazumeva. I uz to je savršen alibi. A na šta ja da se vadim? Ja nemam decu, ali bih takođe želela neki izgovor da ne moram da radim četiri noći zaredom. Ja smatram da bi ja, koja sam svesno izabrala da nemam decu, trebalo da dobijem privilegije zbog toga. *Bezdetni bonus*. Tipa: *Hvala vam što ste izabrali da nemate dece, evo vam pozamašna povišica plate i poklon-kartica za robnu kuću Olen*s.“

Julija se ponovo nasmeja. „Samo što mi ipak moramo da ode-mo po našu decu u obdanište, jer u suprotnom neće baš ići glatko“, rekla je namignuvši mladoj kolegini, istovremeno otvarajući u kompjuteru karton jednog od svojih pacijenata.

„Dobro, ali kapiraš šta hoću da kažem.“

Julija se samo nasmešila, jer je znala da će ta drčna dvadeset-petogodišnjakinja koja sada tu drži neke govore najverovatnije takođe zatrudneti u naredne dve godine, i pretvoriti se u još jednu od onih na koje sada sipa drvle i kamenje. I to takvu koja troši čitavo svoje roditeljsko odsustvo preko leta, odmah posle godišnjeg odmora. Julija nije stigla ništa da joj odgovori pre nego što je pejdžer za urgentne slučajeve zapištao u njenom džepu. Odjeknulo je među zidovima nevelike kancelarije. Ona poskoči, pa hitro pogleda u osvetljeni ekran. *Neonatološki tim porođaj*.

ADRENALIN JE STRUJAO KROZ JULIJU DOK JE TRČALA UZ STEPENICE KA POROĐAJNOJ SALI SA OSEĆAJEM POTPUNOG ODSUSTVA KONTROLE, DOK JE

istovremeno u glavi prolazila kroz sve zamislive scenarije kako bi je povratila. Zadihala se pentrajući se uz stepenice, pa je dahćući otvorila vrata urgentne sale. Prvo je ugledala muškarca koji je stajao kraj stola u košulji, pepito sivoj trenerci i sandalama birkenstok, kojima je od nervoze škripao po plastificiranom podu. Drugo što je ugledala bila je babica i njeno rumeno lice na kom se videlo olakšanje dok je stajala sa detetom pred sobom. Osmehnula se Juliji kao da na diskretan način želi da joj poruči kako je zapravo sve u redu. Adrenalin je opao, a srce se umirilo dok je Julija navlačila plastificiranu kecelju i rukavice. Stala je kraj stola i uputila muškarcu najtopliji mogući osmeh.

„Zdravo, ja sam Julija i dolazim sa odeljenja za neonatologiju.“

Čovek joj je uzrujano klimnuo glavom. Na stolu je ležala potpuno razvijena devojčica. Ružičasta i lepa. Gusta crna kosa bila joj je prekrivena sirastim mazom.

„Da, ovde imamo jednu umornu curicu. Rodila se uz pomoć vakuumske pumpe, i sada je...“, babica pogleda na sat na stolu, „stara tačno tri minuta.“

Julija iskosa pogleda ka monitoru. Sve brojke i vrednosti delovale su dobro. Pomalo niske, ali ni izbliza alarmantne.

„Nisam morala da počinjem ventilaciju, od samog početka je disala sama. Ali iscrpljena je.“

„Razumem. Nije baš lako doći na svet, jelda“, rekla je Julija brišući detence, pa ponovo usmerila pogled ka ocu.

„Je l' vam ovo prvo dete?“

On je klimnuo glavom.

„To je izuzetno lepo, ali istovremeno i izuzetno užasno“, rekla je.

Otac se nasmejavao, kao da je tek sada zaista shvatio da je postao roditelj. Ušla je pedijatrica, a sudeći po njenom disanju, izgleda da se i ona popela tu stepenicama. Baš kao i Juliju, obuzeo ju je nekakav spokoj kada je zakoračila u sobu i tamo zatekla spokojnu, gotovo blaženu atmosferu. Predstavila se, uzela svoj stetoskop, pa počela da osluškuje devojčicin grudni koš.

„U plućima se čuje nešto vlažno, pre svega po desnoj strani, pa nastavite sa potpomognutim disanjem još neko vreme.“

„Ona još ima malo plodove vode u plućima, to je uobičajeno i nije ništa opasno. Ali može malo potrajati dok to dovedemo u red. Zato ćemo joj staviti maskicu preko nosa i usta, da bi mogla lakše da diše.“

Otac je klimnuo glavom i nešto promumlao, kao da razume o čemu ona govori. Julija bi se na to uvek nasmešila u sebi. Bila je to jedna od onih urođenih reakcija svojstvenih ljudima. Klimamo glavom i potvrdno mumlamo i onda kada nismo razumeli. A možda čak nismo ni slušali.

„Hajde sada, curice, hoćemo da te čujemo da malo zakmečiš pre nego što te vratimo mami“, rekla je Julija trljajući dete po leđima frotirskim peškirom. Dete se namrštilo, pa ubrzo potom zakmečalo. Glasno i jasno. Otac se nasmejao sa olakšanjem, pa pustio suzu. Pustio ju je da mu se sliva niz neobrijan obraz. Lekarka je okačila stetoskop oko vrata, pa se udaljila dva koraka.

„Dobro, sad se ovde osećam pomalo suvišnom, pa bih se povukla ako vam više nisam potrebna“, rekla je. Babica je odmahнула glavom i zahvalila joj se na pomoći.

Devojčica je i dalje pomalo stenjala, ali su joj sve vrednosti na monitoru delovale dobro. Zasićenost kiseonikom bila je savršena i bez maske. Puls samo malčice povišen.

„Dakle, junsko dete“, rekla je Julija.

Otac je podigao glavu i uputio joj blistav pogled. Široko se nasmešio i zajecao.

„Nema ničeg divnijeg od junske dece.“

JULIJA

KADA JE JULIJA stigla kući, dočeka ju je otužan miris zagušljive popodnevne vrućine i činije sa sasušanim jogurtom od vanile preostalim od doručka koja je i dalje stajala na kuhinjskom stolu. U predsoblju je na podu ležala hrpa besplatnih novina i pismo od Uprave za opštu negu zuba. Naslonila se na zid u uskom predsoblju, koje je iz nekog razloga sada delovalo još tešnje nego inače, pa se izula. Stopala su joj bila bolna, i napravila je grimasu pošto je izula jednu cipelu. Kada je pritisnula kažiprstom petu, osetila je kako joj je jeza prostrujala ispod meke, gotovo sunderaste kože. *Vreme je da kupi novu obuću za posao.* Njene četiri godine stare patike „najki er“ bile su već propisno iznošene posle tolikih godina i dugih radnih smena. I hiljada, možda i miliona udara o svetlosivi bolnički pod.

Julija širom otvori kuhinjski prozor, ipak osećajući na licu svežinu mlakog popodneva. Sela je za kuhinjski sto, namrštila se i odgurnula od sebe činiju sa jogurtom. Srce joj je i dalje brzo kucalo posle još jedne naporne smene na poslu. Bila je crnim flomasterom ispisala na ruci četiri brojke koje su i dalje odolevale, i posle nekoliko čišćenja alkoholom za ruke. Koliko se samo puta probudila sa brojkama na licu, izvrnutim kao u ogledalu. Sitnim, kratkim podsetnicima na koži opijenoj snom. Prstom je protrljala

nadlanicu, ali se natpis i dalje video, kao da je u pitanju tetovaža. 1430. Težina najnovije male pacijentkinje koju je zapisala baš pre nego što je završila sa poslom tog dana. Rodila se u tri i petnaest po podne. 1430 grama. Minus sve one cevčice i ćebenca, razume se. Dakle, oko 1200 grama.

Trulsov dopola pojedeni sendvič sa sirom ležao je na drugoj strani kuhinjskog stola. Na sada tvrdoj i blago orošenoj krišci sira jasno su se videli otisci zuba. Prizor je bio gotovo komičan, baš kao da je neko pokušao da nacрта sendvič kome je neko odgrizao parče, kao u stripu. Preko naslona stolice visila je njegova pidžama sa Spajdermenom, kao istopljeni sat Salvadora Daliya. Nije bila oprana već više od nedelju dana, i ispod okovratnika se videla fleka. Ona nije uspeła da dobije termin u vešernici, a nije se usuđivala da rizikuje izliv besa ako je opere na ruke, pa ne stigne da se osuši do trenutka kada on krene na spavanje. *Bolje mala fleka od čokoladnog mleka nego pravi pakao.*

Julija uzdahnu. Uvek je izgledalo kao da su navrat-nanos ustali, ostavili sve tako kako jeste i izjurili napolje. Pošto uvek i jesu radili baš tako. Svakog jutra. A ona se uvek vraćala kući sa posla da je tamo zapahne sve manje prijatan miris starog, ukiseljenog jogurta.

Julija je bacila suvi sendvič, pa napunila činiju toplom vodom i dodala nekoliko kapi deterdženta za sudove, posmatrajući kako se ljuspice osušenog jogurta odvajaju i isplivavaju na površinu. Ušla je u kupatilo, podigla peškiri koji je ležao na podu i onjušila ga pre nego što ga je ponovo okačila na čiviluk. Susrela je svoj pogled u ogledalu istačkanom majušnim mrljama od paste za zube. Olizala je vrh prsta, pa počela da trlja staklo, a ono je škripalo. Kese ispod očiju koje su tog jutra izgledale kao sivoplavi otoci sada su se smanjile, ali su za sobom ostavile neki pepeljasti ton zbog kog je delovala tužno. Više tužno nego umorno. Pege su se više isticale.

Provukla je rukom kroz kosu, osetila zadah znoja ispod miške. Nekoliko puta je prevukla tuda dezodoransom, držeći u zubima gumicu, pa zatim podigla kosu u neurednu punđu nasred glave. Uz pomoć malčice kreme za lice sa mirisom limuna i nešto rumenila, lice joj je ponovo zadobilo malo starog sjaja, i nasmešila

se samoj sebi u ogledalu kako bi videla da li bi možda mogla nekog da ubedi u to da se oseća malo bolje nego što to zaista jeste slučaj. *Teško.*

Julijina mama Monika išla je da pokupi Trulsa ranije iz obdaništa barem jednom nedeljno, i radila je to još od Julijinog raskida sa partnerom. Julija je uvek pokušavala da se prijavi za dnevne smene, ali su je uprkos tome ipak prebacivali na večernje ili noćne, koliko god ona molila i preklinjala šefove da pokušaju malo da je poštede toga. Ali Monika je uvek bila tu, kao pojas za spasavanje koji je neće izneveriti. Ona nikada nije govorila ne, a ni Julija se uz nju nije osećala kao da je opterećuje.

JULIJA JE UVIDELA da je vreme da pođe ako ne želi da zakasni. Njena sestra je stanovala prilično daleko na ostrvu Ingare, i morala je računati sa tim da će joj trebati četrdeset pet minuta da stigne tamo. Najmanje. *Proslava rođendana.* Nije joj se išlo, ali ipak je morala. Između Liv i Julije bila su dva dana razlike. Dva dana, dve godine i još mnogo toga. Liv je u šali govorila da je rezultat među njima 2:2, ali Julija se nije smejala na to. Želela je da joj kaže da bi, ako već želi bolji odnos sa svojom sestrom, možda za početak mogla da više ne govori o njemu kao da je u pitanju neakva utakmica između sestara.

Uvek su slavile istog dana. Onog dana koji pada između njihovih rođendana. *Junska deca.* To je njihova majka uvek govorila. *Nema ničeg lepšeg od junske dece.* Julija bi osetila neku toplinu u sebi svaki put kada to čuje. *Bilo je tako lepo. Možda najlepše.* Setila se onog oca na porođaju ranije u toku tog dana i kako mu se pogled zacaklio kada je ona objavila isto to. Niko na poslu nije znao da joj je prethodnog dana bio rođendan. Oni koji jesu znali imali su slobodan dan, a *Fejsbuk* je bio prepun čestitki od ljudi sa kojima inače nikad nije pričala.

Njihova mama je postavila dve sveće na sredinu torte sa jagodama. Po jednu za svako dete. Julija bi pomislila isto svaki put kada njihova mama postavi tortu na sto. *Čiji li će se plamen ugasiti prvi?*

Julija je uhvatila samu sebe kako prelazi rukom preko majice. Nije je mučila glad, već neko klupko u dnu stomaka koje se neprijatno ljuljuška tamo-amo. Uvek ga je osećala tamo unutra, svaki put kada sedne u auto i krene kod svoje starije sestre.

Možda je baš danas još i gore. Svi pogledi koje je susrela tog dana munjevito su joj proletali kroz glavu. Veseli Trulsov pogled kada je ušao u obdanište – pogled koji ju je smrvio. Vaspitačicin pogled pun saosećanja i razumevanja. Onaj koji nije razumeo *nju*, već ono što se događa kod nje u njenom stanu. Potpuni haos koji donosi majčinstvo. Nove kolege sa kojima je radila u toku dana, a čije su ukočene i izmučene oči gotovo vibrirale u očnim dupljama, u neprestanoj potrazi za potvrdom ili nekim ko će im priskočiti u pomoć. Ili detencetov, ispod kapaka toliko natečenih da ne dozvoljavaju da se oči otvore. Tu je bio i otac, koji je jedva uspevao da je pogleda.

Ili možda njen pogled, sa kojim se susretala kada se pogleda u ogledalu. Pogled koji je nekada bio bistar i oštar, a sada pre svega zamagljen i umoran. Prazan i očajan. Stoga joj je baš tog dana bilo naročito teško što će morati da prekorači prag Livinog doma.

I uđe u njen savršeni život.

Kao i uvek. *Savršeni život.*

JULIJA JE ZAUSTAVILA auto na pošljunčanoj zaravni ispred vile. Ulazna vrata su stajala otvorena, pa je videla siluete ljudi u velikom kuhinjskom prozoru. Rođendanski poklon za Liv ležao je na suvozačkom sedištu. Aljkavo zamotan. *Trebalo je da pustim prodavačicu da to uradi umesto mene*, pomislila je Julija i nakratko se zavalila u sedište. Dok se vozila, dobila je poruku sa posla s pitanjem da li bi neko možda mogao da radi te noći? Akutni manjak osoblja. Iako je znala da poruka nije poslata lično njoj, kao i da su svi osim toga bili upoznati s tim da ona ne može da preuzme tu smenu, ipak je osetila grižu savesti. Sreda. Tada radi njena stara noćna ekipa.

Postidela se što uopšte razmišlja na taj način, ali da je dobila istu poruku pre nego što je krenula od kuće, ozbiljno bi razmislila

o tome da ipak uskoči u smenu. Pozvala bi mamu i pitala da li može ona da preuzme Trulsa, što je ova već i učinila. Onda bi odspavala nekoliko sati, da bi se zatim odvezla nazad na posao. *Sve, samo da izbegne odlazak kod Liv.* Morala je da frkne na samu sebe. Zar je to zaista toliko neprijatno da bi radije izabrala da radi duplu smenu? Osamnaest napornih sati u već iznošenim patikama u kojima joj stopala utrnu posle samo osam sati. *Sreda.* Krenula bi uskoro. Stresla se. Olakšanja nema na vidiku. Dograbila je volan, pa se sva stisnula, toliko jako da su joj zubi zaškripali, a zglobovi na prstima pobeledi. Ona bi mogla mnogo toga da oprostí Trulsovom tati, ali to što zbog njegovog ponašanja ona sada provodi sa sinom samo polovinu vremena nije nešto što bi ikad mogla da mu oprostí. Ne, nikad. *Svaka druga nedelja.* Ili još gore. *Možda ništa.*

Njena mama Monika je izašla pred vrata i veselo joj mahnula, izvodeći široke, prenaplašene pokrete. Julija oseti kako joj srce ubrzava dok je odvezivala sigurnosni pojas, uzimala poklon i otvarala vrata automobila sa širokim, ali i lažnim osmehom.

Liv je stajala kraj sudopere kada je Julija zakoračila u kuhinju. Njeno preplanulo lice se ozarilo i ispustila je neki prigušen zvuk ushićenja dok je brisala ruke o krpu, pa doskakutala do Julije.

„Srećan ti rođendan sa zakašnjenjem“, rekla je Liv.

„Srećan tebi unapred“, odgovorila je Julija, prihvatajući sestrin zagrljaj.

Ona već nekoliko nedelja nije videla Liv. Jedva da je uopšte razgovarala sa njom, ne računajući nekoliko brzih SMS poruka i jedan razgovor na *Fejstajmu* među rodbinom. Samoj je sebi prebacila što se isprva ukočila, pre nego što se opustila i omekšala u Livinim tanušnim, ali mišićavim rukama. Liv je kao i uvek mirisala dobro, na mešavinu parfema „kloe“ i slabašan nagoveštaj losiona sa kokosom. Umirujuće i skupo. Bilo je prijatno zagrliti je. Livina toplina, kako na koži tako i iz samog srca, ugrijala ju je do srži. Iznenada su joj se sve ranije misli i osećanja učinili trivijalnim i neiskrenim. *Zbog čega bi trebalo da bude toliko naporno susresti se s Liv?* Čim je prekoračila prag, sve je ponovo postalo baš kao i obično. Možda problem i jeste baš u tome. Svi su ponovo uskakali

u stare šablone, a uloge su se dodeljivale kao da na vratima stoji neki nevidljivi režiser. Nije bilo potrebe za probama ili čitanjem scenarija. Svi su znali svoje uloge i ono što se od njih očekuje.

Liv je dobila ime po Liv Ulman, Monikinoj miljenici među starim glumicama, i Juliji se činilo da i samo to ime predstavlja porugu upućenu njoj. *Liv*.^{*} Jer ona ga je bila puna. A nikad niko nije objašnjavao otkud im je Julijino ime palo na pamet.

Koliko se samo dugo Julija osećala podređeno. Kao da je Liv toliko nadmoćna u odnosu na nju da njena senka nekako uvek padne na Juliju, kud god da krene. Stvar nije bila u tome da je Liv na bilo koji način to svesno radila. Naprotiv, po svoj prilici je sve bilo Julijina uobrazilja. Kao i uvek. Ili je možda Liv dugim zagr-ljajima i širokim osmesima nesvesno pokušavala da kompenzuje sve ono što je žulja u odnosu sa jedinom sestrom. A to što je taj odnos disfunkcionalan i prećutno napet nikako se nije uklapalo u Livin život, u kom je inače sve bilo pod konac i nepogrešivo. Liv nikada ne bi zakasnila na sastanak ili propustila da pospremi svoj dom. I baš nikad i ni u kakvim okolnostima ne bi zaboravila na prokletu semenku avokada.

Julija bi se razočarala u samu sebe kada shvati da prevrće očima ili izgovara otrovan komentar na nešto što je Liv rekla. Ponekad bi svaka reč koja bi sišla sa Julijinih usana zvučala kao oštar prekor, iako joj to uopšte nije bila namera. Na jeziku je osećala opor i gorak ukus. Livina glavobolja, prema sopstvenim tvrdnjama nesnosna, koja je ipak prođe čim samo pogleda u pravcu panadola. Majstori koji nikada ne dolaze na vreme. Mesno odeljenje u lokalnom supermarketu *Ika* koje je petkom izgleda uvek opustošeno. *Ping! Vreme je za današnji problem iz razvijenog sveta*. Njene svakodnevne brige u poređenju s kojima su Julijine delovale kao svetski rat. Zato se nikada i nisu upoređivale. Jednostavno su vodile potpuno različite živote. Toliko međusobno udaljene da je Julija bila iskreno impresionirana činjenicom da uopšte imaju o čemu da razgovaraju. Ali nije uvek bilo tako. Možda je istina bila ono što najviše žulja. I to kod obe.

---

^{*} Na švedskom (i norveškom) Liv znači život. (Prim. prev.)

* * *

VILIJAM I STINA su ušli u kuhinju, a Truls je vijugao za njima kao četvorogodišnji repić. Omađijan obožavanjem svog brata i sestre od tetke. Njih dvoje su zagrlili Juliju, pa mirno seli za sto. Truls joj je dozvolio da ga cmokne u obraz, pa zatim seo za kuhinjski sto između brata i sestre. Julija je uzdigla obrvu i impresionirano klimnula glavom. Liv je duboko udahнула. Više iz nekog osećaja sklada nego da bi umirila samu sebe.

„Ne poželiš još neko kada ih vidiš ovako zajedno?“, upita je Monika.

Julija slegnu ramenima. „Ponekad.“

Monika joj uputi topao pogled dok je presavijala platnene salвете i ređala ih pored tanjira na stolu. Julija malo prevrnu očima. Zbog toga kako je presavijala salвете i kako nikada nije odustajala od pitanja dece.

„Naravno da želiš“, dodala je s velikim osmehom.

„Stvarno, želim?“, prošaputala je Julija svojoj sestri, a ova se tiho zasmejala.

„Samo moraš... da malo usporiš.“

Julija je klimnula glavom i stisnula usne. Da malo usporiš. To je zaista eufemizam godine. Bio bi potreban čitav trust mozgov da osmisli način na koji bi Julija mogla da malo uspori u svom životu.

„Ti u svakom slučaju imaš dovoljno beba na poslu, pa ti možda ne nedostaju izvan njega. Ali postoji razlika. Tuđa deca su jedno, a sopstvena nešto sasvim drugo“, rekla je Monika.

I tako je sama sebi odgovorila na pitanje. Liv je sigurno primetila kako se misli kovitlaju unutar Julijine glave, pošto joj je položila ruku na leđa, pa je nežno pomilovala, kao da želi time da joj pokaže kako je na njenoj strani.

„Dobro, ovde se ne radi samo o *dobijanju* deteta, čak i da Julia to zaista želi“, rekla je Liv, uputivši majci značajan pogled. „Deca nisu baš nešto što klikneš i naručiš sa neta, potrebno je malo više od toga...“

„Na primer, muškarac“, dodala je Julija, a Liv se nasmešila.

„Kad smo već kod toga, da li se i dalje viđaš sa onim tipom?“, upitala je Monika.

Onim. Julija prevrnu očima iza majčinih leđa.

„Da.“

„Kako se ono zvaše... Mons?“

„Morten“, odvrati Julija.

„Da, tako je. Teško je prisetiti se imena kada nemaš u glavi nečije lice.“

Julija se nasmeši. *Njena mama je dobro znala kako se on zove.* U pitanju je bio samo njen providan način da joj pokaže koliko je razočarana zbog toga što ga još nije upoznala. I zbog toga što je upravo bila ukorena.

„Ima već sigurno pola godine otkako se viđate?“

„Da, tako nešto“, odgovorila je Julija.

„I, misliš li da to nekud vodi?“

„Da, sasvim sam uverena u to.“

„Tako dakle“, odvrati Monika, sva ozarena.

„Da. Nekud“, odgovorila je Julija namignuvši.

Njena mama uzdahnu. „Muškarcima na kraju dojade neodlučne žene, samo da znaš.“

Rekla je to kao da je u pitanju neka opštepoznata činjenica. Julija se osetila isprovocirano. Nije ni od koga zatražila nikakav savet. Niti je tražila te sitne, suve, moralizatorske kolačiće koji kao da su pristizali na pokretnoj traci. Monika nikada nije bila toliko direktna i otvorena sa Liv, naprotiv, prema njoj je uvek postupala kao u svilenim rukavicama. *Jadna mala Liv. Kroz svašta je prošla.*

Julija se nasmeja. „A ja mislila da je baš obrnuto.“

„Da im se dopadaju žene koje nisu u stanju da donesu nikakvu odluku?“

„Ne, nego da se češće događa da ženama dojade neodlučni muškarci.“

Liv je glasno pričala za stolom da deca ne bi mogla da prate razgovor, ali Julija je primetila koliko joj je neprijatno. Posegnula je za flašom soka, naglo i pomalo nespretno.

„Pa, on može slobodno da ide ako nije zadovoljan, ali dosad mi se ni na šta nije žalio“, rekla je Julija.

„A je l' se sviđa Trulsu?“

Pitanje je bilo toliko ružno da je Juliji došlo da raspali rođenoj majci jednu čušku preko usta.

„Da li mi se sviđa šta?“, doviknuo je Truls preko stola.

„Sok od zove“, hitro mu odgovori Liv, podižući flašu. Truls klimnu glavom, podižući svoju čašu obema rukama, ali Liv spusti flašu nazad na podmetač.

Dodavola. Julija uhvati mamu za ruku i odgura je u stranu.

„On ga nikad nije video“, prošaputala je.

„Zar nije?“, odvrati Monika, prelazeći nekoliko puta vrhom prsta preko usana, pa se okrenu leđima ka stolu.

„Onda valjda ni Per ne zna da se viđaš sa njim?“

Julija stisnu pesnicu u džepu. Mrzela je da je čuje kako izgovara to ime.

Primila je dva teška udarca. Dva zaista sočna moralizatorska kolačića na istom tanjiru. Nešto što je samo njena majka bila u stanju da izvadi iz svoje rerne.

„Ne, ja ne vidim nikakav smisao u tome da svom ludom bivšem partneru ispričam da se viđam s nekim novim. Naprotiv, smatram to neverovatno lošom idejom, s obzirom na okolnosti.“

Monika podiže ruke u odbrambenom gestu. „Ne, ne. Pre svega sam mislila na to kako on možda ima pravo da zna koga viđa njegovo dete, ali...“ Monika začuta za trenutak. „Ali neću da se mešam u to. Ti znaš šta radiš i šta će biti najbolje za vas“, dodala je, pa je pomilovala po obrazu.

Julija joj se osmehnula, ali ta misao joj se zadržala u glavi. *Zar ona to zaista zna?*

JULIJA SE UKOČI kada su se ulazna vrata otvorila. Ušao je Livin muž Henrik i doviknuo im veseo pozdrav. Deca su pojurila ka predsoblju. Truls ispred svih. Julija je uhvatila samu sebe kako nesvesno prekršta ruke kada je ugledala svog zeta na vratima. On je spustio aktovku, pa čučnuo da bi deca mogla da ga zagrlje. Truls je dohvatio Henrikov rever na sakou, uspenatrao se i seo mu na

levo koleno, tako da je Henrik izgubio ravnotežu i uhvatio se za dovratak. Smejući se, razbarušio je Trulsu kosu.

Henrik je skinuo sako i prebacio ga preko naslona sofe, pa nastavio u kuhinju. Raskopčao je košulju oko vrata i zavrnuo rukave. Tamne malje na grudima pokuljale su napolje, kao da su čitavog dana čekale na to da prodišu iza lepo ispeglane pamučne tkanine. On je otišao do Monike i zagrlio je. Julija je krajičkom oka videla kako Liv uzima sako, otresa ga i popravlja rever pre nego što će ga okačiti na vešalicu.

„Srećan rođendan sa zakašnjenjem, Jula“, rekao je i pomilovao Juliju po ruci.

Ona mu je uzvratila ukočenim osmehom. On je mirisao podjednako skupo kao i njegova supruga.

„Drago mi je što te vidim“, rekao joj je i provukao rukom kroz svoju tamnu, gustu kosu.

„Mhm“, odvrtila je ona, ponovo se ukočeno osmehnula i skrenula pogled.

Osećala je da je on i dalje posmatra. Nelagoda ju je probadala ispod kože. Julija se već toliko godina uzaludno trudila da je njeno telo, kako se činilo, potpuno odustalo od pretvaranja. Od lažnog smeha, usiljenih zagrljaja i ukočenih razgovora koji nikad nikud ne vode. Više nije mogla da traći vreme na to licemerje. Kada je ponovo pogledala u Henrika, shvatila je da je on posmatra sa samozadovoljnim osmehom. Julija se ukoči. Ako on posle svih tih godina nije shvatio šta ona misli o njemu, onda više nije mogla da učini mnogo toga osim da odustane. I usiljeno se smeši.

„Mi najčešće imamo samo jedno drugo, zar ne, mališa?“, rekla je udišući dok je podizala Trulsa u naručje, pritom se pretvarajući da je silno težak. Truls se zasmejao toliko da su mu se oči zacaklile. Julija oseti kako joj se srce cepa nadvoje. Milovala je sina po leđima dok je sedeo tu prevlačeći vrhom prstića po Henrikovoj šuštavoj strnjiki od brade. Trulsu oči nikada nisu tako blistale dok gleda u nju. Ako su uopšte ikada blistale? Očigledno je taj sjaj čuvao za svoju vaspitačicu u obdaništu i svog teču. A možda i za svog tatu?

* * *

SVI SU VEĆ bili posedali za sto kada se Monika svečano pojavila sa tortom od jagoda. Koračala je pažljivo, ne odvajajući oči od poslužavnika. Dve svećice su bile upaljene usred čvrsto umućenog šlaga. Deca su sedela odraslima u krilu, Truls u Henrikovom, a oči su mu tinjale kao da je Badnji dan. Monika je spustila tortu na sto tačno između Julije i Liv.

„Srećan rođendan, moja junska deco. Trideset sedmi i trideset peti“, rekla je Monika. „Zamislite, toliko sam vam već godina majka, a u međuvremenu uopšte nisam ostarila“, dodala je, namignuvši.

Julija i Liv su obe znale šta će uslediti za tim, pa su se značajno zgledale. Monika se nakašljala da pročisti grlo.

„Neverovatno je posebna i lepa stvar što ste se obe rodile baš u tom mesecu.“

Julija se posle toga isključila. Bila je u stanju da otvara usta po maminim rečima. *Taj mesec je dobio ime po rimskoj boginji Junoni. Ona je u rimskoj mitologiji bila vrhovna boginja, a uz to i zaštitnica žena.*

Kada je Julija ponovo susrela pogled svoje starije sestre, odmah je osetila da se rastužila. Osećanje ju je zapljusnulo kao hladan tuš. Nekoliko puta je trepnula u nadi da će zaustaviti suze, ali bilo je prekasno, i jedna suza joj je pala sa obraza. Njena mama joj je uputila dirnut pogled. Julija je znala da će izabrati da to protumači kao da je i ona dirnuta. Potresena tim trenutkom. Ali Livine oči su govorile nešto potpuno drugo. Istinu. Ono što je zapravo stajalo iza suza izazvanih naletom osećanja. Ona je usredsredila pogled na savršeno oblikovani šlag. Skoro da je mogla da oseti ukus šećera u prahu na jeziku.

Sada joj je najmanje od svega bilo potrebno još suza. Kao da je čitave dane provela gacajući kroz suznu vodu duboku do kolena. Julija se stisnula i nasmešila Trulsu, koji je i dalje sanjivo posmatrao tortu, sa rukom u Henrikovoj kosi. Ona pomisli kako je možda ipak dobro što se rodila baš u junu. Biće joj potrebna sva zaštita i pomoć koje može dobiti od boginje kako bi nekako istrpela to veće.

Već je mnogo gazila kroz vodu, i sada se bojala da će joj uskoro ponestati snage. Ali šta će se desiti ako bude prestala da se bori? Koliko duboko se može potonuti ako se već nalazite na dnu?

TRULS JE ZASPAO pored Vilijama. Julija je stajala na vratima i posmatrala svog sina kroz uzak prorez. Traka svetlosti iz hodnika padala mu je preko usnulog lica. Bili su toliko slični, mogli bi biti rođena braća. Truls je čvrsto držao vatrogasni kamion koji je pozajmio od Vilijama i marinskoplavu svilenu maramicu koju je pronašao u džepu Henrikovog sakoa i koju je odbio da vrati tamo. Nos mu je čak i mirisao na Henrikov parfem kada mu ga je Julija cmoknula. Bilo je nemoguće probuditi ga, i nepotrebno izvlačiti ga iz kreveta samo da bi se odvezli kući. Iako Julija nije želela da prespava tu, uvidela je da će se upravo to desiti.

Kako se približavao trenutak kada će ga predati Peru, osećala je sve veći bol, i srce ju je peklo. Kao da se datum isteka perioda u kom je ove nedelje bila mama video ispisao svuda. Sve ono što je bila primorana da stigne da uradi, ali što nije uradila. Sve što je obećala da će obaviti, a od čega nije ispalo ništa. Hodanje na prstima kroz svakodnevicu, strah i od najmanje greške. *Ne smem navoditi stvari na Perovu vodenicu*. Morala je da se napregne kako ne bi sve to pokazivala pred Trulsom. Ali znala je da on ipak primećuje da se ona pretvara. Bilo mu je dozvoljeno da jede sladoled pre večere. Nije morao da sklanja igračke iz dnevne sobe. Ona ih je radije zaobilazila, samo da ga ne uznemiri. Mažući puter na sendviče koje nikada nije jeo, pokušavala je da podmaže i njega.

Pogledala je u svog sina. Truls je istinski obožavao porodicu Meler. I među njima naročito Henrika Melera. To je bilo toliko slatko, a istovremeno i obogaljujuće za dušu. Julija nije mogla da žmuri na očiglednu ljubav koju oseća njen sin. Bila je jasna kao dan. Od nje mu je nosić mirisao na kedrovinu. Njegovo divljenje je bilo potpuno iskreno, i smetalo joj je – povremeno toliko da je bila primorana da napusti prostoriju i duboko diše u kupatilu. Da snažno grize neki od bezobrazno skupih frotirskih peškira koji su

ležali urolani u korpici na klupi. Ponekad je želela samo da zarezži: *On ti nije sin, imaš ti svoju decu*. Ali onda bi primetila Trulsov pogled i odustala od toga.

Pratila je Trulsovo smireno disanje i njegova ustašca, polu-otvorena i sasvim opuštena. Uzdahnula je. Negde usred svega toga, ipak je osećala zahvalnost. *Čak i na tome*. Što je više bilo onih koji vole njenog sina – što više ljubavi on dobija, to će srećniji biti. A samim tim i ona, na duge staze. Samo joj je beskrajno dojadilo da se sve vreme oseća zahvalno, jebiga. Na svemu i svačemu. Da se sve vreme oseća kao ona osoba koja nikada nije u stanju da opstane bez drugih. *Ali zar uopšte postoji neko ko može da opstane bez drugih?* Truls ovako ima makar *jednog* prihvatljivog muškarca za uzor u svom životu. Nekog na koga može da se ugleda. Čoveka sa normalnim vrednostima koji poštuje svoju porodicu i na taj način može da mu pruži dodatnu sigurnost. Sigurnost koju njegov rođeni otac nikada ne bi mogao da mu pruži. Iako je sam Per oduvek tvrdio nešto sasvim suprotno tome. Julija je udahnula duboko. A to je na kraju krajeva bilo jedino što ima ikakvog značaja. Ona ga je još jednom pogledala pre nego što je ugasila sijalicu u hodniku i izašla napolje, na trem. *Njemu je dobro. Na sigurnom je*. A sve vreme ju je bolelo to što nije ona ta koja je uspela da mu takvu sigurnost pruži.

VEĆE JE BILO blago, i Julija je otpila još gutljaj vina. Staklo je bilo orošeno, suzice su se slivale duž spoljašnjeg zida. Kada je Julija duboko udahnula, osetila se kao da joj se grudni koš posle dugo vremena raširio do kraja. Nije se opirao kao inače, već je bio poslušan i opušten. Možda je u pitanju bilo omamljujuće dejstvo vina, ili svest o tome da je u gostinskoj sobi čeka šušlava posteljina kakvu Liv uvek koristi.

Liv je sedela u baštenskoj fotelji prekrštenih nogu, srknula svetlo roze vino, pa spustila čašu na sto.

„Bilo mi je potrebno ovo, ti ponekad kao da mi čitaš misli“, rekla je Julija osmehnuvši se sestri.

„Je l' sad imaš težak period?“

„A kad ja to *nemam* težak period“, odvrtila je Julija, nasmejala se i otpila vino. Bilo je lagano, sa nijansama šumskih jagoda i rabarbare. „Ni na poslu mi nije baš bilo lako.“

Liv zavrte glavom. „Ne kapiram kako uopšte izdržavaš.“

Tako što nemam drugog izbora, poželega je da joj odgovori, ali je oćutala. Julija je i sama sebi mnogo puta postavila to pitanje. *Kako izdržavaš?* Odgovor na to bi po svoj prilici glasio da uopšte ne izdržava.

„Kada drugi kažu da su imali loš dan ili period na poslu, najčešće je u pitanju previše papirologije, naporne kolege i uobičajeni stres. Ali kod tebe se radi o životu i smrti.“

„Pored svega toga drugog što si navela. Uz to imam i one dane kada me hvata strah pre nego što treba da predam Trulsa Peru“, odgovorila je Julija.

Liv joj je uputila topao pogled. Julija začuta.

Henrik je izašao na terasu zvučno trupkajući nogama, a Julija lako uzdahnu, pa se uplaši da nije možda stvarno prevrнула očima, a ne samo u svojoj glavi. Liv upitno pogleda iskosa svog muža, koji je, kako se činilo, u međuvremenu navlažio kosu, a ponovo je na sebi imao i sako. Liv hitro pogleda sestru, da bi joj pogled zatim odlutao dalje.

„Žao mi je, ali moram da se vratim u grad.“

„Sada?“, upita Liv, bacajući pogled na sat.

Julija je primetila kako se Liv srozala u svojoj stolici. Brzo je trgnula ramenima kako bi delovala da je nije briga, ali Julija je videla da joj razočaranje leži na očima kao mrena. Julija otpi gutljaj vina. Hrabar pokušaj da proguta nelagodu koju je u njoj izazivala ova predstava na daskama trema. Henrik je prišao Liv, hitro je cmaknuo u čelo, a pre nego što je izašao, nežno je potapšao Juliju po ramenu. Ona se stisnu i nekako uspe da primora sebe na poslednji osmeh za to veče. Zavladala je tišina. Zatim su čuli kako automobil kreće, da bi zatim nestao udaljavajući se preko pošljunčane zaravni. Liv je iskapila vino iz čaše.

„O čemu smo ono pričale?“

„O fantastičnim očevima naše dece“, odgovori joj Julija.

Liv se u prvi mah nasmeja, pa zatim zavrte glavom, prinoseći čašu usnama, samo da bi uvidela da vina više nema.

„Henrik sada ima mnogo posla. Više nego obično. On je, naravno, oduvek bio veoma usredsređen na decu. I to je bilo u redu, ali sada se osećam kao da više nema vremena ni za njih ni za mene.“

Julija je klimnula glavom.

„Ali...“ Liv prekide samu sebe. „Tako je kako je. A ja ne treba da se žalim, naročito ne pred tobom.“

Julija je bila zadovoljna tim odgovorom. Ne samo zbog toga što nije želela da priča o Henriku više nego što je potrebno već pre svega zato što je to bila istina. Bez obzira na to kakvo je mišljenje Julija imala o njemu, on je ipak bio Livin muž i otac njihove dece. I u tome se pokazao dobro, to jest onda kada je dostupan. Julija je često razmišljala o tome kako je Henrik bolji otac nego muž. Koliko god joj on bio mrzak, ona nije mogla da zažmuri na činjenicu da on uvek stavlja decu na prvo mesto. Što zapravo i jeste bila poželjna DNK. Istovremeno je mogla da primeti kako nežnost okrenuta ka njegovoj supruzi više nije podjednako osetna, i da se Liv sasvim očigledno oseća kao da je on uzima zdravo za gotovo. Činjenica koju je Julija povremeno imala poteškoća da proguta, a još više da svari.

„Kad smo kod toga, Per sledeće nedelje treba da dođe po Trulsa kod mene kući.“

Na Livinom licu se ukaza nagoveštaj nemira i zabrinutosti, a kada je provukla rukom kroz kosu, Julija primeti da joj ruka podrhtava. Pogledala ju je upitno i pomalo nervozno.

„Znam, znam. To bi *uvek* moralo da se odigrava u obdaništu. Jedno od nas treba da ga ostavi tamo, a drugo da dođe po njega. Ali naravno, vrtić je zatvoren u ponedeljak. A on, jasno, ne može da sačeka ni taj *jedan* dan. Zato mogu da ti kažem da mi je nivo anksioznosti stigao do dno“, rekla je Julija, podigavši ruku iznad glave.

„Hoćeš da ja budem tamo sa tobom? Ili možda Henrik?“

„Kao da bi on imao vremena za to.“